

การวิเคราะห์หลักสูตรการครุศึกษาไทย พุทธศักราช 2435-2530

นางสาว ดวงจันทร์ เดียววิไล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-147-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15512

๐๑๗๔๑๔๕๕๔

AN ANALYSIS
OF
THAI TEACHER EDUCATION CURRICULUM B.E. 2435-2530

Miss Duangchan Diowvilai

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

for the Degree of Doctor of Philosophy

Curriculum and Instruction Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-647-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์หลักสูตรการครุศึกษาไทย พุทธศักราช 2435-2530

โดย นางสาว ดวงจันทร์ เต๋ยวิไล

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เนียรชอบ
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ ลินลาวัฒน์

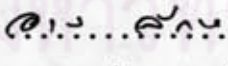
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

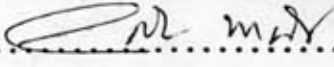

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรานัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานคณะกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศณา แชนมณี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เนียรชอบ)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.อารี สันทรวี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

ดวงจันทร์ เดียววิไล : การวิเคราะห์หลักสูตรการศึษาไทย พุทธศักราช 2435-2530
 (AN ANALYSIS OF THAI TEACHER EDUCATION CURRICULUM B.E. 2435-2530)
 อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร.สุจิต เพียรชอบ, รศ.ดร.ไพฑูรย์ สินลาวัฒน์, 478 หน้า

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรการศึษาไทย นับตั้งแต่แรกตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูระบบสมัยใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2435 จนถึงปี พ.ศ. 2530 ในเรื่องของปรัชญาและเป้าหมาย สาระเนื้อหา การสอนและการประเมินผลการศึกษา และความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายของหลักสูตรกับความต้องการของสังคม การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ เทคนิควิเคราะห์เอกสาร ทั้งนี้ใช้เอกสารและสิ่งตีพิมพ์ของรัฐบาล เอกสารของผู้เกี่ยวข้องกับการศึษา ตลอดจนเอกสารเกี่ยวกับการสอนและเอกสารเกี่ยวกับสังคมที่เป็นบริบทของการศึษาไทย

ผลการวิเคราะห์พบว่า การศึษาไทยเกิดขึ้นด้วยความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศและการศึษาก็ผลิตกำลังคนตามความต้องการดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้แบ่งจุดเน้นของการศึษาในการนี้ได้เป็น 4 ช่วง สอดคล้องกับความต้องการของประเทศคือ การศึษาเพื่อปฏิรูปบ้านเมือง (พ.ศ. 2435-2455) การศึษาเพื่อพัฒนาอาชีพและท้องถิ่น (พ.ศ. 2456-2488) การศึษาเพื่อความทันสมัย (พ.ศ. 2489-2516) และการศึษาเพื่อทำความเข้าใจตนเองหรือแสวงหาความเป็นตัวของตัวเอง (พ.ศ. 2517-2530) สรุปโดยภาพรวมแล้ว นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2435-2530 ปรัชญาและเป้าหมายมีจุดเน้น 7 ประการ คือ 1) ให้ความรู้สำหรับตัวเองและรู้จักใช้ควมรู้ นั้น ๆ สอนนักเรียนได้ด้วย 2) ให้ความชำนาญเฉพาะวิชา 3) ให้สามารถปฏิบัติงานในท้องถิ่นได้ 4) ให้มีพื้นฐานในการศึษาต่อ 5) ให้เป็นนักวิชาชีพ 6) ให้เป็นคนที่มีบุรณ และ 7) ให้เป็นผู้เข้าใจสังคมของคน สาระเนื้อหาแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาครู กลุ่มวิชาสามัญ (พื้นฐาน) และกลุ่มวิชาชีพ กลุ่มวิชาชีพเริ่มมีในช่วงการศึษาเพื่อพัฒนาอาชีพและท้องถิ่น สาระเนื้อหาเหล่านี้มีจุดเน้นสอดคล้องกับเป้าหมายและปรัชญาในแต่ละช่วง ช่วงแห่งการปฏิรูปบ้านเมืองยังมีเนื้อหาปะปนกันระหว่างเรื่องของไทยกับเนื้อหาที่เป็นสากลและเพิ่มเนื้อหาที่เป็นสากลมากขึ้นจนถึงช่วงแห่งความทันสมัย และเริ่มมีเรื่องของไทยอีกครั้งในช่วงแห่งการทำความเข้าใจตนเอง ในเรื่องการสอน ในช่วงแรก ๆ ใช้การสอนแบบบรรยายเป็นหลักและใช้ตลอดมา แต่ในช่วงหลัง ๆ ก็มีวิธีสอนอื่น ๆ บ้าง เช่น การอภิปราย วิทยากร และทัศนศึกษา เป็นต้น แต่ไม่เป็นที่แพร่หลายนัก มีการประเมินผลการศึกษาทั้งในส่วนทฤษฎีและปฏิบัติ ในส่วนทฤษฎีใช้แบบสอบวัดควมรู้ และในช่วงแรก ๆ มีการไล่เรียงปากเปล่าด้วย แต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 วิธีการนี้ค่อย ๆ หายไปในที่สุด สำหรับภาคปฏิบัติ ประเมินผลจากการปฏิบัติจริง

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต
 สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
 ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติดา ดวงจันทร์ เดียววิไล
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

DUANGCHAN DIOWVILAI : AN ANALYSIS OF THAI TEACHER EDUCATION CURRICULUM
B.E. 2435-2530. THESIS ADVISOR : PROF. SUCHARIT PEINCHOB, Ph.D.
ASSO. PROF. PAITON SINLARAT, Ph.D. 478 PP.

The main objective of this thesis is to analyze the curriculum used in Thai teacher education from the establishment of a modern system of teacher training colleges in the year B.E. 2435 to B.E. 2530. The analysis of the curriculum has been conducted from the point of view of philosophy, goals, content, pedagogical approach, evaluation and the correlation between its goal and the needs of society. The thesis was assembled by conducting historical research and by documentary analysis-sifting through the available documentary evidence, including a number of government publications, as well as any related material such as teaching materials and the materials on society which constitute the context of Thai teacher education curriculum.

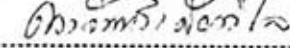
The results indicate that teacher education in Thailand originated from the need for trained manpower to assist in the country's development. Moreover, it has been able to serve this need to a certain extent, although it developed in four distinct phases, each with its own particular emphasis: teacher education aimed at reforming the country's social and political fabric (B.E. 2435-2455); teacher education as a means of upgrading vocational careers and the localities (B.E. 2456-2488); teacher education that is aimed at modernization of the profession (B.E. 2489-2516) and teacher education that fosters self-awareness or encourages a sense of its own identity.(B.E.2517-2530).

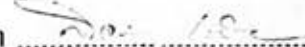
In conclusion, in the year B.E. 2435 to 2530 the emphasis of philosophy and goals was categorized into 7 aspects: encouraged self-study and applied the gained knowledge to teaching; realized the concept of professional expertise; enhanced the ability to work in localities; equipped teachers with solid foundation for furthering their education; realized the concept of professionalism; encouraged them to lead their life ethically; and provided them with insight into their society. The contents of the curriculum were divided along the following lines: subjects of a pedagogical nature, general subjects and vocational subjects. Vocational subjects were developed during the phase of teacher education as a means of upgrading other vocational careers and the localities. The emphasis of the contents coincided with goals and philosophy of each phase. During the phase of teacher education aimed at reforming the country's social and political fabric, the contents were integrated with Thai and foreign aspects. And the latter had been increased up to the phase of teacher education aimed at modernization of the profession. The Thai contents was reintroduced to the curriculum during the phase of teacher education aimed at fosters self-awareness or encourages a sense of its own identity. As for teaching strategies, at the earlier stage; the format consisted mainly of lectures. Later on, other concepts such as discussion, having guest speakers lecture, and field trips were introduced but they were not widely adopted. Both the theoretical and practical parts were evaluated. The theoretical part was judged by means of tests and at the earlier stage, oral tests were included. However, after the World War 2 the oral tests had been gradually of no use. The practical part was judged according to a student's performance in actual practice.

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและแผนการสอน.....

ปีการศึกษา2531.....

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ไม่อาจสำเร็จลงได้ด้วยดีเช่นนี้ หากปราศจากความอนุเคราะห์ช่วยเหลือและ การสนับสนุนให้กำลังใจจากบุคคลหลายฝ่าย บุคคล 2 ท่านแรก คือ ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เที่ยรชอบ และรองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ ลินลาวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณา ให้คำปรึกษาแนะนำ กราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านด้วยความเคารพอย่างสูง

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้สอนและคณะกรรมการสอบ ขอบคุณ ดร.ศุภฎี สีตลวรางค์ ผู้ เป็นกัลยาณมิตรคอยให้คำแนะนำ กำลังใจ และช่วยเหลือ ขอบคุณทุกคนในครอบครัวและเพื่อน ๆ ที่ช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจตลอดมา ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ให้ความสะดวกในการค้นคว้า บัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนวิจัยจำนวนหนึ่ง และน้อง ๆ ที่ช่วยฉีกงาน วิจัยเล่มนี้

ท้ายที่สุด ขอโน้มระลึกถึงพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ที่ได้สนับสนุน ให้กำลังใจและอุปการะตลอด มา แม้ท่านไม่อาจรอคอยวันแห่งความสำเร็จของลูกได้

ดวงจันทร์ เต๋ยวิไล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญแผนภูมิ	ฏ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
มโนทัศน์เกี่ยวกับการครุศึกษา	2
ปัญหาการครุศึกษาไทย	7
การครุศึกษาในต่างประเทศ	11
สังเขประบบการครุศึกษาในบางประเทศ	11
มโนทัศน์ของหลักสูตร	16
ส่วนประกอบของหลักสูตร	25
ชนิดของหลักสูตร	28
ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรและการสอน	28
รูปแบบของการวิเคราะห์หลักสูตร	32
รูปแบบของการวิเคราะห์ผลหลักสูตร	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการครุศึกษา	47
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	61
วิธีดำเนินการวิจัย	61
เอกสารที่ใช้ในการวิจัย	64
ขอบเขตของการวิจัย	70
นิยามศัพท์	71
ประโยชน์ของการวิจัย	71
2 หลักสูตรการครุศึกษาเพื่อปฏิรูปบ้านเมือง (พ.ศ. 2435-2455)	72
พัฒนาการของการครุศึกษาไทยในช่วง พ.ศ. 2435-2455	72
หลักสูตรการครุศึกษาเพื่อปฏิรูปบ้านเมือง (พ.ศ. 2435-2455)	75
1. ปรัชญาและเป้าหมาย	76
2. สารระเนื้อหา การสอนและการประเมินผลการศึกษา	78

	หน้า
2.1	สาระเนื้อหา 78
ก.	วิชาสามัญ (พื้นฐาน) 79
ข.	วิชาอื่น ๆ 84
ค.	วิชาครู 88
2.2	การสอน 90
2.3	การประเมินผลการศึกษา 91
	สรุป 96
3	หลักสูตรการครุศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและท้องถิ่น (พ.ศ. 2456-2488) 99
	พัฒนาการของการครุศึกษาไทยในช่วง พ.ศ. 2456-2488 99
	หลักสูตรการครุศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและท้องถิ่น (พ.ศ. 2456-2488) 107
1.	ปรัชญาและเป้าหมาย 109
2.	สาระเนื้อหา การสอนและการประเมินผลการศึกษา 116
2.1	สาระเนื้อหา 116
ก.	วิชาสามัญ (พื้นฐาน) 117
ข.	วิชาอื่น ๆ 130
ค.	วิชาครู 134
ง.	วิชาอาชีพ 136
2.2	การสอน 139
2.3	การประเมินผลการศึกษา 145
	สรุป 162
4	หลักสูตรการครุศึกษาเพื่อความทันสมัย (พ.ศ. 2489-2516) 165
	พัฒนาของการครุศึกษาไทยในช่วง พ.ศ. 2489-2516 165
	หลักสูตรการครุศึกษาเพื่อความทันสมัย (พ.ศ. 2489-2516) 172
1.	ปรัชญาและเป้าหมาย 175
2.	สาระเนื้อหา การสอน และการประเมินผลการศึกษา 202
2.1	สาระเนื้อหา 202
ก.	หมวดวิชาสามัญ (พื้นฐาน) 207
ข.	หมวดวิชาอื่น ๆ 222
ค.	หมวดวิชาครู 224
ง.	หมวดวิชาเฉพาะ 227
จ.	หมวดวิชาเลือก 230
2.2	การสอน 232

	หน้า
2.3 การประเมินผลการศึกษา	237
สรุป	238
5 หลักสูตรการครุศึกษาเพื่อความเข้าใจตนเอง (พ.ศ.2517-2530)	242
พัฒนาของการครุศึกษาไทยในช่วง พ.ศ.2517-2530	242
หลักสูตรการครุศึกษาเพื่อความเข้าใจตนเอง (พ.ศ.2517-2530)	245
1. ปรัชญาและเป้าหมาย	247
2. สาระเนื้อหา การสอน และการประเมินผลการศึกษา	276
2.1 สาระเนื้อหา	276
ก. หมวดวิชาสามัญ (พื้นฐาน)	286
ข. หมวดวิชาครูหรือวิชาการศึกษา	289
ค. หมวดวิชาเฉพาะ	293
ง. หมวดวิชาเลือกเสรี	295
2.2 การสอน	297
2.3 การประเมินผลการศึกษา	299
สรุป	300
6 หลักสูตรการครุศึกษากับสังคมไทย	302
สังคมไทยและความต้องการครูอาชีพในศตวรรษที่ผ่านมา	302
1. สังคมและการศึกษาไทยในช่วง พ.ศ.2435-3455	304
2. สังคมและการศึกษาไทยในช่วง พ.ศ.2456-2488	311
3. สังคมและการศึกษาไทยในช่วง พ.ศ.2489-2516	321
4. สังคมและการศึกษาไทยในช่วง พ.ศ.2517-2530	328
ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรการครุศึกษากับสังคมไทย	336
การศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ	336
พัฒนาการของสถาบันและการผลิตครูอาชีพ	337
ลักษณะเด่นของเป้าหมายการศึกษา	339
วิชาครู	342
วิชาสามัญ (พื้นฐาน)	346
วิชาเฉพาะ	361
บทบาทของการครุศึกษาต่อสังคมไทย	364
สรุป	367
7 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	369
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	369

	หน้า
วิธีดำเนินการวิจัย	369
เอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูล	369
ข้อค้นพบของการวิจัยและการอภิปราย	370
ข้อค้นพบ	370
การอภิปราย	374
ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป	377
ข้อเสนอแนะในการจัดการครุศึกษา	377
บรรณานุกรม	378
ภาคผนวก	412
ประวัติผู้เขียน	478

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รูปแบบการประเมินผลของสเตรท	43
2	ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบ	45
3	รายชื่อหลักสูตรการครุศึกษาไทยในช่วง พ.ศ. 2435-2455	76
4	รายชื่อและเป้าหมายของหลักสูตรการครุศึกษาในช่วง พ.ศ. 2435-2455	77
5	รายวิชาของวิชาภาษาไทย	80
6	รายวิชาของวิชาวิทยาศาสตร์	80
7	รายวิชาของวิชาคณิตศาสตร์	81
8	รายวิชาของวิชาสังคมศาสตร์	82
9	รายวิชาของวิชาพลศึกษา	83
10	รายวิชาของวิชาครู	89
11	ลักษณะบุคคลที่สมควรได้รับประกาศนียบัตรระดับต่าง ๆ	95
12	สรุปเหตุการณ์สำคัญของการครุศึกษาในช่วง พ.ศ. 2456-2488	106
13	รายชื่อหลักสูตรการครุศึกษาในช่วง พ.ศ. 2456-2488	108
14	ปรัชญาและเป้าหมายของหลักสูตรการครุศึกษาในช่วง พ.ศ. 2456-2488	110
15	รายวิชาของวิชาภาษาไทย	120
16	รายวิชาของวิชาวิทยาศาสตร์	123
17	รายวิชาของวิชาคณิตศาสตร์	125
18	รายวิชาของวิชาสังคมศึกษา	127
19	รายวิชาของวิชาพลศึกษา	129
20	รายวิชาของวิชาครู	135
21	รายวิชาของวิชาอาชีพ	137
22	เหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับการครุศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2489-2516	168
23	รายวิชาหลักสูตรการครุศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2489-2516	173
24	ปรัชญาและเป้าหมายของหลักสูตรการครุศึกษาในช่วง พ.ศ. 2489-2516	178
25	สาระเนื้อหาและอัตราเวลาเรียนหรือจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตร	204
26	วิชาหรือกลุ่มวิชาและอัตราเวลาเรียนหรือจำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาสามัญ (พื้นฐาน)	208
27	วิชาหรือกลุ่มวิชาและอัตราเวลาเรียนหรือจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาภาษา	211

28	วิชาหรือกลุ่มวิชาและอัตราเวลา เรียนหรือจำนวนหน่วยกิตของกลุ่ม วิชาวิทยาศาสตร์	214
29	วิชาหรือกลุ่มวิชาและอัตราเวลา เรียนหรือจำนวนหน่วยกิตของกลุ่ม วิชาคณิตศาสตร์	217
30	วิชาหรือกลุ่มวิชาและอัตราเวลา เรียนหรือจำนวนหน่วยกิตของกลุ่ม วิชาสังคมศึกษา	220
31	วิชาหรือกลุ่มวิชาและอัตราเวลา เรียนหรือจำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาครู	225
32	รูปแบบการจัดและรายวิชาที่กำหนดเป็นวิชาเฉพาะของหลักสูตรการครุศึกษาไทย ในช่วง พ.ศ. 2489-2516	228
33	กิจกรรมเสนอแนะของหลักสูตรการครุศึกษาในช่วง พ.ศ. 2489-2516	233
34	สรุปเหตุการณ์สำคัญของการครุศึกษาในช่วง พ.ศ. 2517-2530	243
35	รายชื่อหลักสูตรการครุศึกษาในช่วง พ.ศ. 2517-2530	246
36	ปรัชญาและเป้าหมายของหลักสูตรการครุศึกษาไทยในช่วง พ.ศ. 2517-2530 ..	248
37	สาระเนื้อหาและจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรการครุศึกษาไทยในช่วง พ.ศ. 2517-2530	284
38	กลุ่มวิชาและจำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาสามัญ (พื้นฐานทั่วไป)	287
39	รายวิชา กลุ่มวิชา และจำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาครู	290
40	จำนวนสาขา-โปรแกรมการศึกษา และวิชาที่จัดให้ศึกษาเป็นวิชาเฉพาะของ หลักสูตรการครุศึกษาในช่วง พ.ศ. 2517-2530	294
41	การเทียบระดับชั้นที่มีในหลักสูตรสามัญศึกษาในช่วง พ.ศ. 2435-2455 กับหลักสูตร ปัจจุบัน (2521)	310
42	การเทียบระดับชั้นที่มีในหลักสูตรสามัญศึกษาในช่วง พ.ศ. 2456-2488 กับหลักสูตร ปัจจุบัน (2521)	320
43	ความช่วยเหลือในทางการศึกษาที่ประเทศไทยได้รับในช่วงปี พ.ศ. 2489-2516.	324

สารบัญแนบท้าย

แนบท้ายที่		หน้า
1	องค์ประกอบและ โครงสร้างของศึกษาศาสตร์	27
2	ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตร การเรียนการสอน การสอนและการเรียนรู้	31
3	โมเดลของไทเลอร์	42
4	จำนวนสถาบันผลิตครูอาชีพในแต่ละช่วง	338
5	ลักษณะเด่นและความต่อเนื่องของเป้าหมายของการครุศึกษา	341
6	ลักษณะเด่นและความต่อเนื่องของวิชาครูในหลักสูตรการครุศึกษา	343
7	ลักษณะเด่นและความต่อเนื่องของวิชาวิทยาศาสตร์ในหลักสูตรการครุศึกษา	347
8	ลักษณะเด่นและความต่อเนื่องของวิชาภาษาในหลักสูตรการครุศึกษา	350
9	ลักษณะเด่นและความต่อเนื่องของวิชาคณิตศาสตร์ในหลักสูตรการครุศึกษา	353
10	ลักษณะเด่นและความต่อเนื่องของวิชาสังคมศาสตร์ในหลักสูตรการครุศึกษา	356
11	ลักษณะเด่นและความต่อเนื่องของวิชาบังคับ (อื่น ๆ) ในหลักสูตรการครุศึกษา	359
12	ลักษณะเด่นและความต่อเนื่องของวิชาเฉพาะในหลักสูตรการครุศึกษา	362

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย